

Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Çocuk Servisi

26 Kasım 2019 Salı

Arş.Gör.Dr. Ali Haydar AYVAZ

4 yaş 6 ay kız hasta

- **Şikayet:** Aktif şikayet yok
- **Hikaye:** Başvurudan yaklaşık 1 saat önce; içerisinde 120mg/5ml parasetamol bulunan 150ml'lik ilaç şişesinin tamamını içmiş. Ailesi tarafından farkedilen hasta hemen çocuk acil servisine getirilmiş. Hastanın burun akıntısı dışında herhangi bir şikayeti yokmuş.

4 yaş 6 ay kız hasta

► Özgeçmiş:

- Prenatal–natal–postnatal özellik yok.
- Allerji nedeniyle
  - Zaditen(Ketotifen)
  - Zespira(Montelukast Sodyum)
  - Ventolin(Salbutamol) kullanıyor.
- Geçirilmiş cerrahi öyküsü yok
- Aşıları yaşına göre tam
- Bilinen ek hastalık yok

4 yaş 6 ay kız hasta

► Soygeçmiş:

- Anne:31 yaş,sağ,sağlıklı
- Baba:32 yaş, sağ,sağlıklı
- 1.Çocuk: hastamız
- 2.Çocuk:1.5 yaş sağ,sağlıklı

Fizik Muayene

Ateş: 36.5 °C

Nabız: 105/dk

Solunum sayısı: 20/dk

Kan Basıncı: 90/50 mmHg

Saturasyon: 98

Tartı: 17kg_(25p-50p)

Boy: 108cm_(50p-75p)

Fizik Muayene

- ▶ Genel durum: Orta-İyi, bilinci açık, oryante
- ▶ Baş-boyun: Saç ve saçlı deri doğal. Kafa yapısı simetrik. Boyunda kitle yok.
- ▶ Cilt: Cilt rengi doğal. Döküntüsü, siyanoz yok. Turgor tonusu doğal
- ▶ Kulak burun boğaz: Bilateral kulak zarları doğal Otofarenks ve tonsiller doğal. **Burun tıkanıklığı ve akıntısı mevcut**
- ▶ Gastrointestinal sistem: Batın rahat. Palpasyonla defans ve rebound yok. Hepatosplenomegali yok. Traube alanı açık.
- ▶ Solunum: Her iki akciğer dinlemekle solunum sesleri eşit havalanıyor. Rsolunum sesleri doğal. al ronküs yok.
- ▶ Dolaşım: S1 ve S2 duyuldu. Üfürüm yok. Periferik nabızlar açık. Kapiller dolum zamanı <2sn
- ▶ Genitoüriner: Haricen kız. Anomali yok.
- ▶ Nörolojik muayene: Bilinci açık , Bilateral DTR alınıyor. Işık refleksi her iki gözde var.

Laboratuvar

Açlık Kan Şekeri (AKŞ)	117,6	Y	mg/dL	74 - 106
BUN (Kan üre azotu)	6	D	mg/dL	7 - 20
Kreatinin	0,33	D	mg/dL	0,51 - 0,95
Bilirubin, Total	0,33		mg/dL	0,3 - 1,2
Bilirubin, Direkt	0,07		mg/dL	< 0,2
Bilirubin, İndirekt	0,26		mg/dL	< 0,9
AST (SGOT)	48,3	Y	U/L	< 35
ALT (SGPT)	17,7		U/L	< 35
GGT	15		U/L	< 38
ALP (Alkalen Fosfataz)	244	Y	U/L	30 - 120
LDH	454	Y	U/L	< 248
Protein, Total	73,00		g/L	66 - 83
Albumin	42,84		g/L	35 - 52
Globulin	30,16		mg/L	11 - 35
Düzeltilmiş Sodyum	137,1			
Sodyum (Na)	136,8		mmol/L	136 - 146
Potasyum (K)	3,86		mmol/L	3,5 - 5,1
Klor (Cl)	104,8		mmol/L	101 - 109
Kalsiyum	9,4		mg/dL	8,8 - 10,6
Düzeltilmiş Kalsiyum	9,17		mg/dL	
Magnezyum (Mg)	2,0		mg/dL	1,9 - 2,5
Fosfor (P)	4,56	Y	mg/dL	2,5 - 4,5
Ürik asit	5,83		mg/dL	2,6 - 6
CRP	1,15		mg/L	< 5

Laboratuvar

Sedimentasyon	8		mm/h	< 20
Hemogram				
WBC	11,9	Y	$\times 10^3/\mu\text{L}$	3,6 - 10,2
NEU	4,4		$\times 10^3/\mu\text{L}$	1,7 - 7,6
NEU %	37,1	D	%	43,5 - 73,5
LYM	6,4	Y	$\times 10^3/\mu\text{L}$	1 - 3,2
LYM %	53,6	Y	%	15,2 - 43,3
MONO	0,8		$\times 10^3/\mu\text{L}$	0,3 - 1,1
MONO %	6,4		%	5,5 - 13,7
EOS	0,3		$\times 10^3/\mu\text{L}$	0 - 0,5
EOS %	2,4		%	0,8 - 8,1
BASO	0,1		$\times 10^3/\mu\text{L}$	0 - 0,1
BASO %	0,5		%	0,2 - 1,5
NRBC	0,34	Y	$\times 10^3/\mu\text{L}$	0 - 0,03
NR/W	2,8	Y	/100WBC	0 - 0,6
RBC	5,06		$\times 10^6/\mu\text{L}$	4,06 - 5,63
HGB	11,0	D	g/dL	12,5 - 16,3
HCT	33,9	D	%	36,7 - 47,1
MCV	66,9	D	fL	73 - 96,2
MCH	21,8	D	pg	23,8 - 33,4
MCHC	32,6		g/dL	32,5 - 36,3
PLT	245		$\times 10^3/\mu\text{L}$	152 - 348
MPV	6,7	D	fL	7,4 - 11,4
RDW	14,5		%	12,1 - 16,2
RDW-SD	34,6	D	fL	36,5 - 45,9

Laboratuvar

Protrombin Zamani

PTZ(Protrombin Zamani)	14,9	sec	11,5 - 15,5
PTZ (Aktivasyon)	84	%	70 - 100
PTZ (INR)	1,12		
APTT	31,4	sec	26,5 - 40

Klinik İzlem

- ▶ Acil serviste hastanın ilk değerlendirmesi yapıldı.
- ▶ Tek seferde yaklaşık 210mg/kg parasetamol tükettiği saptandı.
- ▶ 114 zehir danışma merkezi ile görüşüldü

Klinik İzlem

- ▶ Mide lavajı yapıldı.
  - ▶ Aktif kömür verildi.
  - ▶ N-asetil sistein(NAC) protokolü uygulandı.
  - ▶ Hasta yakın gözlem için çocuk yoğun bakım ünitesine yatırıldı.
-

Klinik İzlem

- ▶ Çocuk yoğun bakım ünitesinde kardiyak monitörize takip edildi.
- ▶ 24 saat boyunca stabil takip edilen hasta; çocuk sağlığı ve hastalıkları servisine devredildi.

Klinik İzlem

- ▶ Servise yatışından sonra; hasta tekrar enteral beslenmeye başladı.
- ▶ 48 saat boyunca takip altında tutulan hastanın; durumunda bozulma olmadı. Ek şikayeti olmadı.
- ▶ Son kontrol kan değerlerinde:
  - AST:37.5U/L ALT:13.4 U/L ALP:159U/L
  - Koagülasyon ve elektrolit değerleri normal olarak ölçüldü.
- ▶ 114 zehir danışma merkezine tekrardan danışıldı.
- ▶ 1 hafta sonra kontrole gelmesi önerilerek hasta taburcu edildi.

Parasetamol (Asetaminofen)

- ▶ En sık reçete edilen ağrı kesici ve ateş düşürücülerden birisidir.
  - ▶ Çok sayıda farklı formu ve ilaç kombinasyonu mevcuttur.
  - ▶ Kolay erişilebilir.
  - ▶ Küçük çocuklarda bilinçsizce, ergenlerde ise intihar amaçlı alımına sık rastlanmaktadır.
-

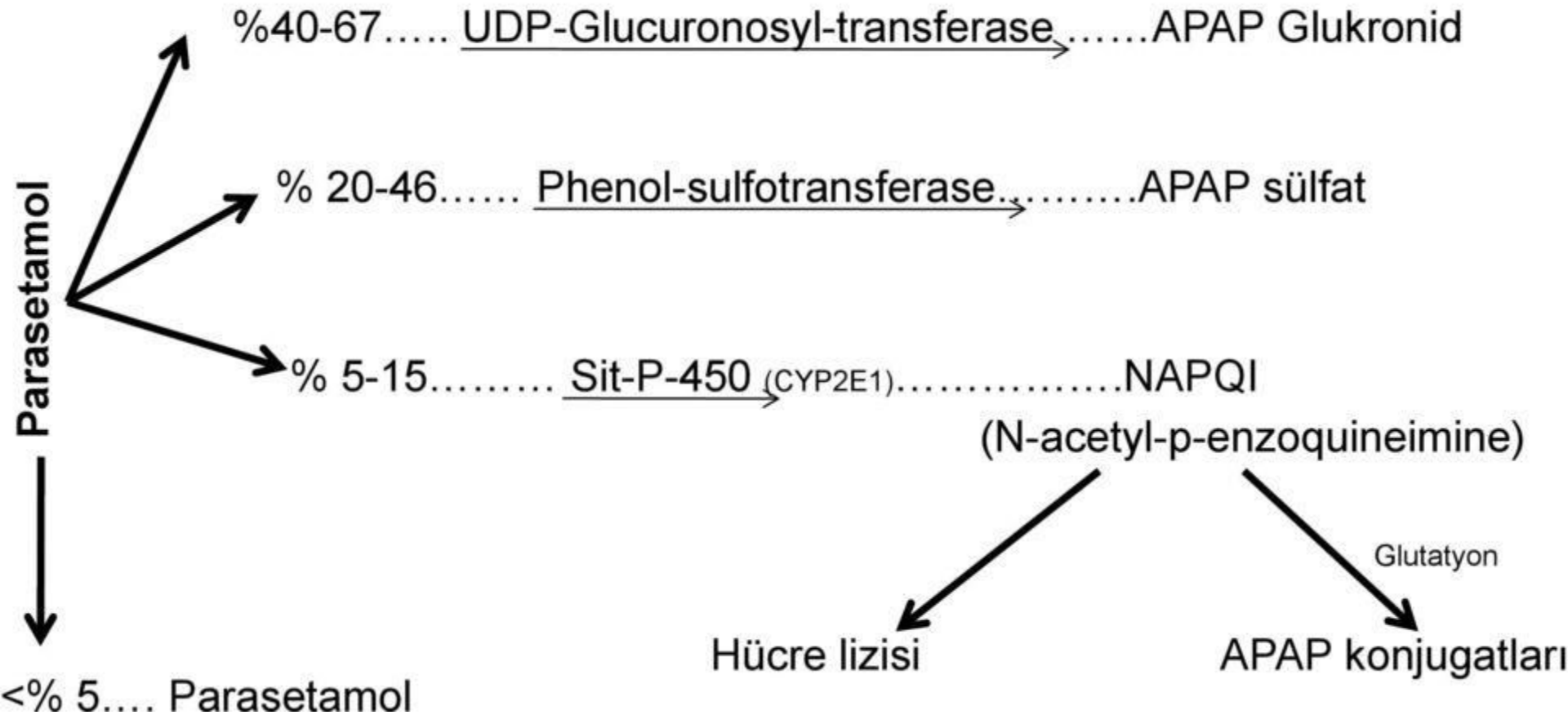
Parasetamol

- ▶ Oral,rektal ve intravenöz:
  - ▶ 10–15 mg/kg/doz 4–6 saatte bir
  - ▶ Yarı ömrü: 1–3 saat (yenidoğanda 2–5 saat)
  - ▶ En çok 75/mg/kg/gün ya da 4gr
  - ▶ Rektal yükleme dozu: 30–40 mg/kg ,1 doz
-

Parasetamol

- ▶ Parasetamol büyük oranda karaciğerde **glukronik asit** ya da **sülfat ile konjuge edilerek** metabolize edilir.
- ▶ Kalan % 2–4'lük kısmı da **mikrozomal enzimlerle** toksik metaboliti **N–asetil p–benzokinonimine (NAPQI)** çevrilir.
- ▶ **NAPQI** karaciğerdeki glutatyonla bağlanarak detoksifiye edilir ve idrarla atılır.
- ▶ Toksik dozda alındığında; mevcut glutatyon depo düzeyi aşıldığından serbest **NAPQI**, **hepatik makromoleküllerle** birleşerek **Hepatoselüler Nekroz** oluşturur

Parasetamol zehirlenmesi

Toksik Doz

▶ >6yaş

- Tek seferde 200 mg/kg ya da 24 saat içinde toplam 10 gram,
- 48 saatten uzun süre ile 6gram/gün ya da 150 mg/kg/gün

▶ <6 yaş

- Tek seferde 200 mg/kg
- 72 saatten uzun süreli kullanımda >100mg/kg/gün

Belirti ve Bulgular

EVRE	SÜRE	BELİRTİLER
I	0,5-24 saat	İştahsızlık, kusma, halsizlik Asetaminofen düzeyi dışında laboratuvar bulguları normal.
II	24 -48 saat	Erken Semptomları; karın sağ üst kadran ağrısı, karaciğer transaminaz enzim düzeylerinde artış (AST>ALT), INR
III	3-5 gün	Transaminazların en yüksek düzeye ulaşması, çoklu organ yetmezliği, ölüm/iyileşmenin başlaması.
IV	4 gün – 2 hafta	Karaciğer işlevlerinde düzelme, klinik ve histolojik iyileşme.

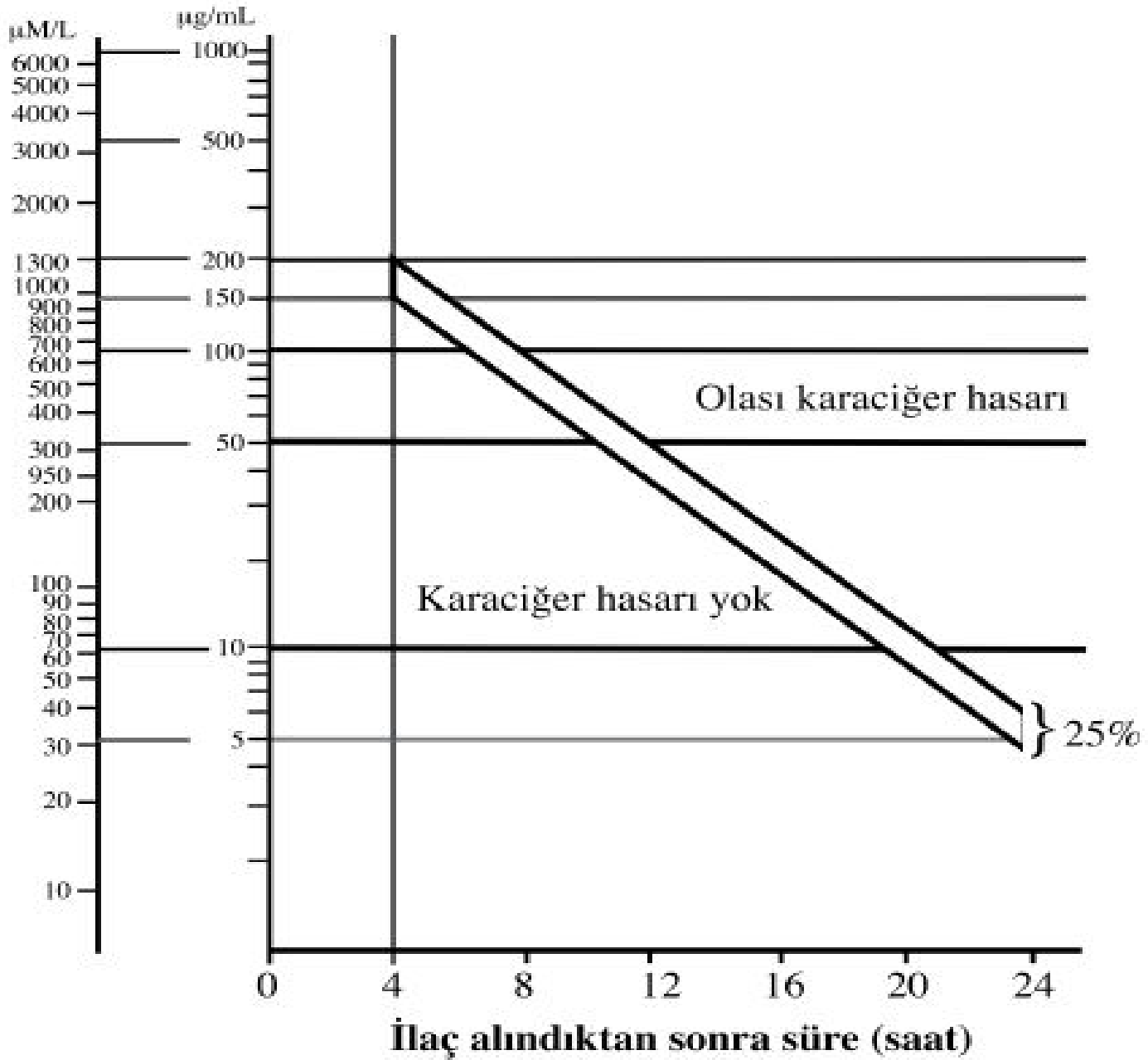
Belirti ve Bulgular

- İlk saatlerde; bulantı kusma gibi ayırt edici olmayan bulgular gözlenir. Bu yüzden tanıda, yakınma ve bulguların tek başına ele alınmasından çok hastanın **öyküsünün, bulguların ve laboratuvar incelemelerinin** birlikte ele alınması gerekir.

Laboratuvar

- ▶ Serum Parasetamol düzeyi;
  - Oral alımdan ancak 4 saat geçtikten sonra anlamlı seviyeye erişir.
  - Serum düzeyi 200 mikrogram/mL' nin üzerindeyse bu risk yüksektir.
  - Kronik zehirlenmelerde ve parasetamol alındıktan sonra 24 saatten daha uzun süre geçmişse değerlendirme yapılamaz.

SERUM PARASETAMOL DÜZEYİ

Parasetamol serum düzeyinin zamana bağlı değişimini gösteren eğrinin karaciğer hasarı ile ilişkisi (Rumack-Matthew nomogramı)

Laboratuvar

- ▶ Başlangıçta ve 24 saatten sonraki takipte bize yol gösterecek laboratuvar tetkikleri:
  - Hepatik transaminazlar
  - Böbrek fonksiyon testleri
  - Koagülasyon parametreleri
- ▶ Karaciğer fonksiyon testleri ilk 24 saatte bozulmaya başlar ve 48–72 saatte pik yapar. Bu nedenle hastaların en az 48–72 saat gözetim altında tutulması gerekmektedir.

Tedavi

- ▶ Ağız yoluyla alımdan
  - 2 saat içinde → Gastrik lavaj
  - 6 saat içinde → Aktif kömür uygulanabilir
- ▶ N-asetil sistein(NAC)
- ▶ Destek tedavisi

N–Asetil Sistein(NAC)

- ▶ NAC karaciğerde eksilmiş glutatyon havuzunu tamamlayarak karaciğeri korur, ağız yoluyla ya da intravenöz uygulanır.
- ▶ Toksik dozda parasetamol alan ve/veya Rumack–Matthew nomogramına göre olası hepatotoksisite riski olan hastalara NAC verilmelidir.

N–Asetil Sistein(NAC)

- ▶ Parasetamol alındıktan sonra ilk 8–10 saat içinde verilmeye başlanırsa etkinliği en yüksektir.
- ▶ Bununla birlikte, parasetamol aldıktan 24 saat ya da daha daha fazla süre geçtikten sonra başvuran hastalara; ölçülebilen kan parasetamol düzeyi ya da biyokimyasal testlerle kanıtlanan hepatoktoksisite varsa NAC verilmelidir.

N-Asetil Sistein(NAC) Protokolü

Hasta ağırlığı ≤ 20 kg:

Yükleme Dozu: 150 mg/kg NAC, kg başına 3mL sıvı içerisinde IV infüzyonla 60 dk'da

2.Doz: 50 mg/kg NAC, kg başına 7mL sıvı içerisinde IV infüzyonla 4 saatte (12.5 mg/kg/saat NAC)

3.Doz: 100 mg/kg NAC, kg başına 14mL sıvı içerisinde IV infüzyonla 16 saatte (6,25 mg/kg/saat NAC)

20 kg < Hasta ağırlığı < 40 kg:

Yükleme Dozu: 150 mg/kg NAC, 100mL sıvı içerisinde IV infüzyonla 60 dk'da

2.Doz: 50 mg/kg NAC, 250mL sıvı içerisinde IV infüzyonla 4 saatte (12.5 mg/kg/saat NAC)

3.Doz: 100 mg/kg NAC, 500mL sıvı içerisinde IV infüzyonla 16 saatte (6,25 mg/kg/saat NAC)

N-Asetil Sistein(NAC)

- ▶ Gerekiyorsa temel ve ileri yaşam desteği verilir.
- ▶ Protrombin zamanı uzamasına bağlı kanama varsa kas ya da ven içine **K vitamini** uygulanır.
- ▶ Etkin tedavi edilemeyen veya tedaviye cevap vermeyen hastalarda **karaciğer nakli** söz konusu olabilir.

Teşekkürler

